Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVII. Ч. 269. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 27-го ГРУДНЯ 1980 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, DECEMBER 27, 1980 No. 269. VOL. LXXXVII.

КОМІТЕТ ДЛЯ ПРАВОПОРЯДКУ В УККА ВІДБУВ ЗУСТРІЧ ІЗ СПЕЦІЯЛЬНОЮ КОМІСІЄЮ

Ню Йорк, Н. Й. — Комітет для правопорядку в Українському Конгресовому Комітеті Америки відбув зустріч у п'ятницю, 12-го грудня, тут, з проф. д-ром Левом Добрянським і іншими членами спеціяльної Комісії, яка була утворена з метою перевести переговори для нормалізації відносин в УККА і привернення знову єдности в цій організації організацій українців у Америці.

Комітет для правопорядку в УККА складався з д-ра Івана О. Флиса (УНСоюз), Івана Олексина (УБС), д-ра Богдана Шебунчака (ОДВУ), мгр Іванни Рожанковської (СУА) і Романа Данилюка (Братство колишніх Вояків 1-ої Української Дивізії).

Спеціяльна комісія УККА складалася з д-ра проф. Лева Добрянського, д-ра Аскольда Лозинського, ред Ігната Білинського, пор. Лева Футали, інж. Євгена Івашкова, Олекси Калиника, Богдана Тодорева і мгра Ярослава Савки.

Речники Комітету для правопорядку в УККА подали свої пропозиції, як основу повороту до активної участи в УККА 27-ми крайових українських організацій, що їх цей Комітет правопорядку репрезентує.

Розмови тривали дві години, але не довели до конкретних вислідів і тому було порішено зустрітися знову у п'ятницю, 16-го січня 1981 року, для дальших переговорів над пропозиціями.

Відбулися чергові наради сеньйорів УНСоюзу

Джерзі Сити, Н. Дж. — У п'ятницю, 5-го грудня ц. р., відбулися наради управи Об'єднання Сеньйорів УНС в приміщеннях Головного Уряду УНСоюзу в Джерзі Сиτі.

Однією з важливіших точок цієї наради був розгляд нового пляну, представленого головним предсідником УНС др-ом Іваном Флисом, у справі будови Українського дому при Союзівці, з котрого могли б користати також сеньйори УНС. Цей новий плян вимагатиме певного фінансового вкладу перед початком його реалізації (біля 10 відсотків вартости замовленого апартаменту) від покупців. Особи зацікавлені будинком, повинні звертатися безпосередньо до Адміністрації Українського Народного Союзу у справі детальних інформацій про це.

Незалежно від цього нового проєкту, УНС стараттиметься далі реалізувати постанову 6-го з'їзду сеньйорів УНС і попередніх з'їздів у справі побудови дому для сеньйорів при допомозі державних фондів, призначених для приміщення для старших громадян, які не мають достатніх фінансових засобів, самітних і без належної опіки.

Крім того головний предсідник УНСоюзу поновив свою попередню пропозицію відносно відступлення певної кількости приміщення на Союзівці по доступній ціні для сеньйорів, які тепер мешкають у невідповідних умовинах і які вже давно внесли вимагані аплікації на замешкання в плянованому від кількох літ новому домі, призначеному для сеньйорів. Детальні умови замешкання на Союзівці (права, обов'язки, кошт та інше) будуть подані усім сеньйорам, зацікавленим цією справою, на писемне прохання, надіслане на адресу голови управи Об'єднання Сеньйорів УНСоюзу: 11 Spruse St., Kerhonkson, N. Y. 12446.

І. ПЕЛЕХ ВИСТУПИТЬ У РАДІОПЕРЕДАЧІ

Філядельфія, Па. — Піяністка Ірена Пелех виступить на програмі надаваній музичною школою при Темпл університеті в середу, 7-го січня 1981 року, о год. 8:05 вечора на радіостанції 95.7 WFLN-FM. І. Пелех гратиме Муссоргського „Картинки з виставки" котрі були частиною її магістерського речиталю в квітні ц. р. Вона вже виступала на цій станції в жовтні з Сонатою Бетговена і балядою ґ-моль Шопена.

Буде показана телевізійна програма про українців

Філядельфія, Па. (У. М.). — Тут, для Філядельфії й околиці, в неділю 28-го грудня, на каналі 3 станції KYW, що є місцевою станцією телевізійної мережі АБС, на програмі „Сандей Магазін", яка триває перед обідом від 9:30 до 11-ої години ранку, буде принаймні 15-хвилинна або 20-хвилинна розмова про українців у Філядельфії.

Ця програма буде торкатися Студійного Осередку Української Культури при Менор Джуніор коледжі і пояснення даватиме Христя Їжак, директор цього осередку, та про філядельфійський Український Культурно-Освітній Центр, що був недавно урочисто відкритий у цьому місті „Братньої любови". Про Центр даватиме пояснення Уляна Мазуркевич, голова відомого Комітету Оборони Національних і Людських Прав України.

Ця телевізійна програма про українців зроблена завдяки старанням У. Мазуркевич. У ній глядачі довідаються про працю для збереження української культури в музеї Менор коледжу, про цікаві й часто унікальні експонати українського народного мистецтва, що в тому музеї зібрані, і про інші аспекти діяльности цього Студійного Осередку. Частина програми про УКОЦентр висвітлить діяльність його кількох складових частин, зокрема працю „Світлички", що її веде тут Український Золотий Хрест, та працю Мистецької Студії Юрія Гури, відомого мистця, й інше. Буде подано уривки з фільму, зфільмованого нещодавно для цієї цілі.

РІЗДВЯНИЙ ФІЛЬМ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Філядельфія, Па. — Як нас повідомляють, тут у неділю 28-го грудня, від 3-ої до 4-ої години після обіду місцева телевізійна стація WPVI-TV, канал 6, висвітлить короткий фільм під назвою „Українське Різдво".

Висвітлення фільму попередить коротка дискусія панелю, що розглядатиме питання багатокультурности американського суспільства. Фільм цей випродукувала фірма Кю-Так, а фінансував Департамент освіти. Фонди ці одержав від Федерального уряду проф. д-р Леонід Рудницький через Ля Саль коледжу у Філядельфії.

100,000 кубинців перебуває в Африці

Гавана, Куба. — Фідель Кастро закінчив другий конгрес Комуністичної партії Куби короткою, бо тільки двогодинною промовою. Головна промова його в часі цього конгресу тривала майже 12 годин. У своїй промові він потвердив, що 100,000 кубинських вояків воювало в Анголі й Етіопії, але тієї проблеми він не буде дискутувати з ніким, тим паче з урядом ЗСА.

Зупинившись над відносинами з ЗСА він заявив, що не має нічого проти покращання тих відносин за президентури Роналда Реґена, але покищо вони приглядаються й ніякої ініціятиви по цій лінії висувати не будуть. Одначе остеріг ЗСА, що коли уряд Реґена не договориться з ним в деяких справах, а головно в справі еміґрації, то тоді він знов відкриє для охочих еміґрувати до ЗСА порт Маріель, звідки вже перед тим відбувався хаотичний масовий виїзд кубинців до ЗСА, що завдало чимало клопотів ЗСА.

Погроза в цій справі, — між іншим Кастро забув, що від січня уряд перебере Реґен, а його поступування в різних справах, а зокрема у відношенні до різних витівок Кастра будуть зовсім інші, — мабуть не викличе більшого резонансу, але зате що іншого сказав Кастро, що в ЗСА занотували зразу всі газети. Він не лише заявив, що напад Москви на Афганістан зовсім оправданий, але й пригадав полякам, що у всіх питаннях, які вони вирішують, мусять пам'ятати про „клясового ворога", тобто йти з росіянами проти других поляків. Ще й до того він додав, що польський уряд і партія не можуть „робити концесій клясовим ворогам", тобто іншим полякам.

Як і перед тим нераз, так і тепер Кастро пообіцяв піклуватися більше потребами населення. А те його „піклування" довело до того, що на вільному ринку в Гавані жива курка коштує від 21 до 28 долярів, а живий індик від 42 до 80 долярів. Одночасно Кастро пообіцяв розбудувати той приватний ринок, а зовсім поминув потребу засобити соціялістичне постачання потрібних товарів по нормальним цінам. Для ліпшої контролі населення конґрес з доручення Кастра і в порозумінні з московськими висланниками подвоїв число членів ЦК та збільшив число інших партійних органів.

У світі

У ДИПЛОМАТИЧНИХ РОЗМОВАХ, які відбувалися в Москві між норвезькою делеґацією, очоленою міністром закордонних справ Норвегії Кнутом Фриденлюндом, і совєтською, очоленою Андреєм Громико, совєтська делеґація заатакувала Норвегію, закинувши їй ворожу поставу до СССР. Йдеться про дозвіл норвезького уряду створити на своїй території магазини зброї, які послужили б у потребі американській морській піхоті прибути і мати готові оборонні запаси на місці. Норвезці вияснили совєтським дипломатам, що це самозрозуміле й загально визнане право кожної країни забезпечити засоби оборони та обов'язок кожного уряду припильнувати це. Одначе, таке вияснення не задоволило росіян, які заявляють, що вони не мають ніяких аґресивних намірів проти Норвегії, і вона не повинна підготовляти оборони. Обидві сторони домовилися створити технічну комісію експертів, яка простудіює граничну лінію на морі Баренца між обидвома країнами. Справа в тому, що совєтські рибалки постійно пробують ловити рибу на водах, які належать Норвегії.

ВПЕРШЕ В ІСТОРІЇ КНР англомовний щоденний офіціоз китайського уряду „Піплс Дейлі" обтяжив покійного Мао Дзедонґа відповідальністю за події в часі великої пролетарської революції. Надужиття й злочини, які сталися на тому етапі комуністичного режиму в КНР, є предметом розгляду теперішнього суду проти десяти обвинувачених, який добігає до кінця. Обтяження Мао відповідальністю за того рода події вможливлює судові винести лагідніший присуд підсудним, мотивуючи тим, що вони виконували волю найвищого чинника. В тому самому щоденнику, підкреслено, що присуд підсудним узглядить вимоги „революційної гуманности".

ОПОЗИЦІЙНІ ПАРТІЇ в Індії розпочали атаку проти Індіри Ґанді і її уряду за безпідставні арешти лідерів і членів опозиційних партій. Вправді арештованих поступово звільняють, але, на думку опозиції, це тільки скріплює безпідставність переведених арештів. Опозиція вимагає негайного уступлення міністра А. Р. Антуляя, який видав накази перевести арешти. В часі, коли відбувається дебата над цим, поліція і військо та спеціяльно створені парамілітарні відділи переводять далі акції пацифікації в Ассамі. В зударах з населенням знову загинуло в провінції Ассаму шість людей, а багато було поранено.

ДО ПРОТЕСТІВ проти зарядження генерального секретаря Курта Вальдгайма, щоб два палестинські посадники відбули протестну голодівку в приміщеннях ОН, долучився також офіційний представник Ізраїля. Дотепер протестували тільки одиниці й групи, яких в часі їхніх голодівок і протестних виступів на терені ОН, або навіть у безпосередньому сусідстві з доручення Вальдгайма проганяли. Після офіційного протесту Єгуди Блюма, керівника представництва Ізраїля в Он, справа ця набрала значнішого розголосу. Вальдгайм оправдує своє поступування тим, що Рада Безпеки висловилася була за поворотом видворених палестинських посадників. Деякі з протестуючих проти дозволу Вальдгайма вжити приміщення ОН для протестної голодівки підкреслюють, що, коли вони протестували проти совєтської інвазії в Афганістані, їх проганяли, хоч не лише Рада Безпеки, але й Генеральна Асамблея проголосували вимогу до Москви, щоб вона відтягнула свої війська з Афганістану. Подвійна мірка, застосована генеральним секретарем ОН, викликала загальне обурення.

В РЕСПУБЛІЦІ САЛЬВАДОР прийшов уже третій в цьому році режим. В понеділок, 22-го грудня, заприсяжено на президента республіки Хозе Наполеона Дюарте, а на віцепрезидента — полковника Хайме Абдуля Ґутерре. Обидва вони входили в склад хунти, яка до останніх днів керувала країною. Віцепрезидент Ґутерре затримав також дотеперішній пост головного командира збройних сил Сальвадору. Обидва заприсяжені підкреслили, що „доложать усіх зусиль, щоб забезпечити й зміцнити в Сальвадорі дорогу до миру й демократії". Таким зворотом у політиці Сальвадору дуже незадоволені ліві угрупування, які пов'язані з Кастром, лідером Куби, і Москвою. Вони розпочали збройну боротьбу, створили бойові відділи, які озброїли совєтською і кубинською зброєю, вишколили командирів і політруків, а тепер це все може вийти на марне.

„ХАРЧІ ПОВИННІ БУТИ НАШОЮ ЗБРОЄЮ", — КАЖЕ ДЖОН Р. БЛОК

Вашінґтон. — Новонайменований секретар Департаменту Сільського господарств Джон Р. Блок заявив на пресовій конференції, що харчові продукти, зокрема пшениця і м'ясо, повинні стати сильною зброєю З'єднаних Стейтів Америки і, що уряд ЗСА повинен цю зброю використовувати у своїй дипломатичній політиці. Він при тому нагадав, що країни ОПЕК (Організація країн-експортерів нафти) ефективно стосують подібну політику супроти індустріяльних держав, в тому числі також проти Америки.

Джон Блок під час пресконференції

Блок, який був недавно найменований новообраним президентом Роналдом Реґеном на це становище, уважає, що така політика, якщо її повністю застосувати, змусить також приятелів ЗСА застановитися чи вони хочуть повністю підтримувати політичну лінію Вашінґтону і мати з цього також матеріяльні користі, чи вони хочуть вести свою власну політику супроти комуністичного бльоку, але тоді мусить рахуватися з американськими обмеженнями. Досі уряд ЗСА не стосував цієї методи, хоч її не видумав Блок, бо про ці справи говорили вже багато раніше деякі політики Заходу.

Джон Блок, 45-річний колишній випускник військової академії, а тепер директор сільського господарства у стейтовому уряді Ілліной, прибув на пресову конференцію в товаристві Ричарда Аллена, номіната на становище дорадника в справах крайової безпеки, і Мартина Андерсона, який був номінований на асистента і займатиметься внутрішніми проблемами в новому уряді.

Президент-елект Реґен заявив, що також Лин Нофціґер, який досі сповняв функцію пресового секретаря, увійде до кабінету, як дорадник президента для політичних справ. Едвін Міз, теперішній голова комісії, яка займається перебранням влади у Вашінґтоні, намагається піднайти відповідну людину для обсадження посту секретаря Департаменту шкільництва і виховання. Ця справа досі натрапляла на деякі трудноші, бо не можна було піднайти особи, яка є рівночасно добрим знавцем шкільництва і має адміністативні здібності. Політичні спостерігачі уважають, що багато осіб відмовляються від такого посту, бо серед республіканців ходять чутки, що Реґен задумує в будучому зліквідувати департамент шкільництва.

Загально також передбачають, що якусь неокреслену ролю у закордонній політиці ЗСА відіграватиме колишній державний секретар Генрі Кіссінджер.

В Америці

ЗЛОЧИНСТВО В МАЯМІ у Флориді дуже збільшилось і це викликає тривогу не тільки серед населення і підприємців, бож Маямі зараховується до найрухливішого туристичного міста, але також серед офіційних осіб в тому числі посадника і поліції. Цифри зросту злочинства виглядають менш-більш так: самогубство зросло на 70 відсотків, знасилування на 200, а грабунки на 100 відсотків. Очевидно, про інші форми злочинів у статистиці не згадується.

ПРОФСПІЛКА АВТОМОБІЛЬНИХ РОБІТНИКІВ відкинула прохання корпорації Крайслер, щоб платні для робітників до кінця триваня контракту, тобто до вересня 1982 року заморозити. Таким способом компанія заощадила б від 600-700 мільйонів долярів. Як відомо, компанія Крайслер переживає тепер дуже важку кризу з якої вона може вийти тільки з допомогою федерального уряду і згаданої профспілки. В іншому випадку компанії грозить банкрутство і звільнення багатьох тисяч робітників. На жаль робітники Крайслера не розуміють цієї грізної ситуації, — заявив речник компанії, довідавшись про відкинення профспілкою пропозиції замороження цін. Профспілка однак пропонує речникам компанії вже тепер розпочати переговори про встановлення цін для чергового контракту заявляючи, що робітництво, мовляв не буде вимагати від компанії неможливого.

ДВАДЦЯТЬКІЛЬКАРІЧНИЙ НЕҐР застрелив з пістолі поліціянта в Джерзі Сиτі тільки тому, що цей звернув йому увагу, що в підземці не можна курити папіросів. Звернення поліціянта Вілліяма Перрі перетворилось у бійку, під час якої неґр витягнув пістолю і кількома кулями застрелив полициста на місці. Потім, знасилувавши водія авта на вулиці, втік у невідомому напрямку. Населення цього міста дуже огірчене згаданим випадком і вимагає від посадники і комішенера поліції збільшення поліційного нагляду на залізниці і в інших публічних місцях.

МІЖНАРОДНА ОРҐАНІЗАЦІЯ співпраці і господарського розвитку інформує у свойому звідомленні, яке появляється два рази до року, що інфляція в ЗСА триватиме також в 1981 році не зважаючи на заходи, які плянує застосувати республіканська адміністрація. Звідомлення передбачає також дальший зріст цін на принаймні 10 відсотків. Багато залежатиме від того, які протизаходи застосує уряд Роналда Реґена і чи ціни на нафту будуть систематично зростати, чи стоятимуть менш-більш на одному місці.

ВТАЄМНИЧЕНІ ОСОБИ у Вашінґтоні інформують, що президент-елект Роналд Реґен радше відіграє пасивну ролю у підборі людей до свого кабінету і дуже рідко говорить з номінатами особисто, а радше користується телефоном. Всі інші формальності, включно з пропозиціями, полагоджують його найближчі співробітники і комісія для перебрання влади, яка від половини листопада 1980 року працює у столиці.

Папа закликає до миру й пошанування людських прав

Рим, Італія. — Цьогорічне традиційне благословення Папи Римського з нагоди Різдва Христового для паломників зібраних на площі св. Петра відзначилося глибоко актуальним змістом та виголошенням святочних побажань у 42-ох мовах світа.

Серед мов світа Папа Іван Павло II, як це вже є у його традиції, вжив і української мови.

У своєму посланні „урбі ет орбі" (містові і світові) Папа наголосив „як дуже сучасний світ бажає миру, а одночасно з тим як цей мир загрожений". Христос, який приніс людям послання миру „є найближчий до тих, що гинуть смертю з рук вбивників та тих, яким заперечено їх найосновніші людські права", — сказав Папа.

Коло 200,000 людей прислухалося до слів Папи та взяли участь у спільній молитві.

Раніше в Архиєрейській Службі Божій в базиліці св. Петра, взяло участь понад 12,000 людей.

Українці Ню Йорку відзначили 75-річчя громади

Ню Йорк, Н. Й. — Одна з найбільших українських громад в цій країні, громада в Ню Йорку, відзначила в суботу, 20-го грудня 75-річчя свого організованого життя. Багатий на програму бенкет відбувся у великій залі української католицької школи св. Юра при 6-ій вулиці. Програмою проводив ред. Володимир Левенець, а її мистецькою частиною імпрезова референтка Управи Комітету Об'єднаних Українсько-Американських Організацій в Ню Йорку, Олена Гентіш.

Ню Йорк завжди відігравав велику ролю в українському житті. Багато в ньому починалося власне в цьому великому місті. Сюди, у свій час одного з найбільших портів у світі, прибувала більшість українських еміґрантів. Після важкої довгої подорожі через океан, здебільшого у тісних закутках під палубою корабля, прибували вони до цих обітованих берегів. Тут вони сподівалися кращої долі, людських умов до життя, всього того, чого не ставало дома.

Власне 75 років тому, в 1905 році завдяки тим людям, здебільшого без формальної освіти, які прибули сюди, засновано українську католицьку парафію. В цьому ж 1905 році відбулося перше віче, Руське народне віче, як це названо тоді, яке започаткувало громадську роботу в цій метрополії.

Згадав про ці події минулого теперішній голова КОУАО інж. Михайло Шпонтак у короткому слові, яким він відкрив імпрезу. Нав'язав до цього майстер церемонії ред. В. Левенець, висловилися до цього всі інші промовці. Першу частину, на яку зложилися виступи, з яких головним був виступ одного з колишніх голів того Об'єднання, адв. Микола Гаврилка, який, однак не цілком був вдалим тому, що прелеґент говорив радше про українські недоліки, зокрема про XIII Конґрес і колишні непорозуміння в УКЦеркві, ображуючи при тому отців і сестер, які так чисельно зібрались на вечері, щоб своєю присутністю вшанувати цю дату і надати їй поваги.

Промовця доповнили опісля, складаючи привіти: мгр Іван Базарко, колишній голова КОУАО, співпрезидент СКВУ і адміністративний директор УККА, о. протоієрей Володимир Базилевський, кількакратний заступник голови цього Комітету і настоятель собору св. Володимира в Ню Йорку, о. ігумен д-р Володимир Ґавліч, ЧСВВ, парох церкви св. Юра інж. Євген Івашків, колишній голова КОУАО у трьох каденціях і Пітер Войтінас, голова Американських Приятелів АБН. Привітання від посадника міста Ню Йорку Едварда Кача передала особисто присутня на бенкеті Кетті Беренд, яку представив присутнім адв. Юрій Волинець.

Писемно вітали Ювілята Блаженніший Патріярх Йосиф, Блаженніший Митрополит УПЦеркви Мстислав, губернатор Гю Кері та численні організації. Деякі важливіші привітання увійшли до ювілейної книги, яка появилася напередодні святкувань старанням КОУАО і під редакцією Леоніда Полтави.

Вступну молитву проказав о. протоігумен Патрикій Пащак, а після головної промови, ред. В. Левенець представив присутнім почесних гостей і понад 40 представників різних організацій на залі, після чого розпочалась перша частина мистецької програми, якою проводила Олена Гентіш. Виступали: учні УМІ Орест і Арета Гарасимчуки, Влодко Яремчук і Юрко Фурда (фортепіян і скрипка); хор „Думка" під диригентурою Семена Комірного і при акомпаньяменті Ірини Фабрики із сольоспівом М. Фабрики, сопрано Лариса Магун-Гурин при акомпаньяменті Марічки Сохан і танцюристи з ансамблю Олени Оприско з Асторії.

У другій частині багатющої програми виступили: Школа кобзарського мистецтва під диригентурою Юліяна Китастого і адміністрацією Миколи Чорного, солістка Оксана Харук і Юліян Китастий; члени Студії мистецького слова Лідії Крушельницької — Адріяна Роговська, Марта Лопатинська, Віра Чума, Оксана Ярема і, на закінчення, дівочий хор „Жайворонки" Осередку СУМ-А в Ню Йорку під диригентурою Лева Стругацького і при акомпаньяменті Соні Шерел.

Важливою частиною у програмі було відзначення спеціяльними грамотами колишніх голів КОУАО, що їх вручали за чергою голова інж. М. Шпонтак і касир М. Хоманчук. Грамоти отримали: адв. Михайло Пізнак, д-р Василь Вишиваний, адв. Микола Гаврилко, мгр Іван Базарко, Катря Пелешок, мгр Іван Винник, адв. Роман Гуглевич, д-р Володимир Савчак, інж. Євген Івашків і Степан Ковальчук з Флориди. Грамоту в імені батька перебрав син Теодор Ковальчук.

Заключне слово подяки для всіх, що спричинилися до успіху бенкету і української громади, яка взяла у цій вечірці численну участь, сказав теперішній голова КОУАО інж. Михайло Шпонтак.

Вечір закінчено відспіванням національного гимну, що його заінтонував хор „Жайворонки" і підхопили усі присутні.

АЛЬЯНТИ З'ЄДНАНИХ СТЕЙТІВ АМЕРИКИ в Европі дуже задоволені номінацією ген. Александра Гейґа на становище державного секретаря, не тільки тому, що вони були захоплені виконуванням його функції на становищі головнокомандуючого військами Північно-Атлянтійського Союзу (НАТО), але також тому, що на їх думку, він невтралізуватиме впливи скрайніх елементів в уряді Роналда Реґена і серед його численних офіційних і неофіційних дорадників.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $30.00, 6 months — $16.00, 3 months — $9.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — 50¢. Make checks or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to "Svoboda", P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303.

P.O Box 346 Jersey City, N.J 07303

Символ перемоги

Треба, очевидно, погодитись з багатьма західніми коментаторами та аналітиками, які майже однозгідно твердять, що робітничі страйки в Польщі були не тільки виявом соціяльних конфліктів між робітництвом і комуністичним, залежним від Москви урядом у Варшаві, але глибоким політичним процесом між народними масами чи, краще кажучи,— майже цілим польським народом і системою „реального соціялізму", побудованого в Польщі на совєтський лад.

Ця оцінка, сперта, до речі, на довших студіях, відноситься не тільки до Польщі, але також до інших сателітних країн Східньої Европи, у яких процеси зудару дещо припізнились, але вони неминуче прийдуть скоріше чи пізніше, не зважаючи на тиск режимів чи стосований супроти власного народу поліційний терор. Не треба, отже, дивуватися, що комуно-московські імперіялісти та їхні васалі з варшавського Пакту змасували по обидвох сторонах кордону Польщі свої воєнні полчища, готові знищити кожний прояв свобідної волі і придушити навіть іскорку надії на відзискання повної незалежности польського народу. В Москві свідомі того, що невдоволення в сателітних країнах може перетворитися у великий нестримний вулкан, який буде спроможний знищити не тільки „соціялістичну" систему, але імперію взагалі.

Початковим процесом „вулканізації" в комуністичному бльоці були події в Польщі, завершені в минулий вівторок, 16-го грудня ц.р., маніфестом солідарности сотень тисяч польських патріотів, які зібралися під проводом своєї Римо-Католицької Церкви, очоленої кардиналом Стефаном Вишинським, і новозорганізованої профспілки „Солідарносьць" в Ґданську, щоб у десяту річницю вбивства 49-ох робітників комуністичною поліцією і військом поклонитись тіням своїх друзів під здвигненим їм 50-метровим пам'ятником-хрестом, що став символом віри і надії для всіх поляків не тільки на батьківщині, але також розкинених по вільних країнах світу.

„То інший, не наш уряд був спричинником злочинів у Ґданську", — заявляв майже мільйоновій масі народу офіційний представник комуністичного уряду президент Польської Народної Республіки проф. Генрик Яблоньскі, немов оправдуючись перед народом за 49 вбитих, 1,165 поранених, 2,989 заарештованих осіб 10 років тому, які стали жертвами комуністичної масакри, доконаної в ім'я збереження загниваючої „соціялістичної" системи.

У пополудневих годинах у Ґданську дзвонили всі церковні дзвони, ревли сирени, грали оркестри, правилися Богослужби, а в повітрі майже безнастанно лунали звуки польського національного гимну й інших патріотичних пісень, які без сумніву були виявом вільного духу поляків проти тоталітарної комуністичної диктатури, які не бажають бути залежними від доктринальних систем чи військових бльоків. Це прекрасно зрозуміли у Варшаві і навіть у Совєтському Союзі, верховоди якого вже починають прилюдно оправдуватися підготовою військової інвазії на Польщу, зрозумівши, що часи тепер дещо інші, як, наприклад, у 1968 році, під час інвазії на Чехо-Словаччину, і „доктрина Брежнєва", якщо її сьогодні застосувати у Польщі, може нанести чималої політичної й економічної шкоди для Москви і комуністичного світу взагалі.

Іван Кедрин

НЕСПОДІВАНКА — РЕАЛЬНИЙ ЧИННИК У ПОЛІТИЦІ

Цю сентенцію автор цих рядків затямив собі, почувши її понад 60 років тому (здоровий кусень часу!) від професора історії університету у Відні Ганса Юберсберґера. Ця сентенція трохи диковинна, бо виходить, що „не знаємо, що і коли станеться, але напевне станеться". Це подібне до анекдотичної лекції гімназіяльного вчителя греки, який навчає своїх учнів:

„Чи Гомер жив — цього напевно не знаємо, але Іліяду й Одисею напевне написав Гомер". Проте це безперечна істина, що несподіванка є реальним чинником який скеровує події на непередбачені рейки.

Хто міг передбачити, що 28-го січня 1914 року Гаврило Прінціп, сербський студент, стане знаряддям військової змови і вб'є у Сараєво в Боснії наступника престолу Австро-Угорщини Франца Фердинанда і його дружину і що те вбивство стане безпосередньою причиною Першої світової війни? Відомо, що справжньою причиною була ривалізація Австро-Угорщини з Росією за впливи у балканських державах і ривалізація Німеччини і Великої Британії за володіння на морях. Але тим паче атентат Прінціпа був несподіванкою, яка струснула цілою тодішньою европейською констеляцією сил і спричинила катастрофу. І хто міг передбачити, що 4-го листопада 1979 року, нацькована новим ісламським урядом в Ірані юрба захопить силою будинок американської амбасади й ув'язнить увесь її персонал — по нинішній день. Очевидно, завинила американська розвідка, яка не здавала собі справи з натуги ворожих шахові Резі Пахлеві настроїв в Ірані, але трудно було передбачити, що новий режим зважиться аж на таке порушення міжнародного права і на такий терористичний акт супроти З'єднаних Стейтів.

Страйки в Польщі

І те саме можна сказати про робітничі страйки у Польщі. Нікому у світі не було тайною, що всі поляки ненавидять комуністичну Москву і що щораз гірша господарська ситуація у Польщі мусить довести до якогось вибуху. Але ніхто не міг передбачити, що саме робітнича верства стане у Польщі тією силою, яка примусить тамошню Комуністичну партію піти аж на таку поступку, як дозвіл на створення робітничої спілки, що не підлягатиме пануючій у польській державі комуністичній партії. І тепер ніхто не всилі передбачити, як розвинеться дальша ситуація: чи Совєтський Союз застосує також супроти Польщі „доктрину Брежнєва", яка „дозволяє" Москві збройною силою боронити „загрожений соціялістичний лад" в будь-котрій країні, — чи кремлівські володарі зацукаються перед інвазією до Польщі, яка може перейти так гладко, як перейшла совєтська інвазія у Мадярщині в 1956 році чи у Чехо-Словаччині у 1968 році, — але може також стати камінчиком, який зрушить лявіну третьої світової війни. І хто всилі передбачити, чи воюючі у третій світовій війні держави покористуються нуклеарною зброєю — ракетами і бомбами — які стануть катастрофою людства, чи будуть користуватися тільки т. званою конвенціональною зброєю. Фахівці твердять, що в атомовій війні не буде переможців ані переможених, бо обидві сторони будуть розчавлені; але один Господь може знати, як насправді виглядатиме третя світова війна, якої ніхто — ані Білий Дім ані Кремль — напевне не хочуть.

Нетривкість імперій.

З науки всесвітньої історії, на основі історичних прецедентів знаємо, що ніяка імперія, розбудована збройною силою коштом існування різних держав і народів, не всилі втриматися навіки — і скорше чи пізніше мусить провалитися. Але коли це станеться і як це станеться із совєтською імперією — ніхто не знає і знати не може. Тут знову вирішне слово матиме несподіванка: може у Москві розіграється боротьба за владу і впаде імперія у „палатній революції", — може повториться несподіванка з 11-го березня 1917 року, коли Волинський полк у Петрограді відмовився виступати далі проти вуличних демонстрантів і визнав владу непокірливої Думи — проти недолугого царя Миколи II. Вся міжнародна преса роїться тепер від здогадів на тему дальшого розвитку подій в Европі. Читали ми вже, що в таборі членських держав Атлантійського пакту (15 держав, включно з ЗСА і Канадою) є розбіжні погляди — чи проголосити знову „невтральність" у випадку інвазії військ „Варшавського пакту" (СССР плюс Східня Німеччина і Чехо-Словаччина) та обмежитися до холодної війни супроти СССР, чи виступити в обороні Польщі. Покищо однаково президент Картер як і новообраний президент Роналд Реґен перестерегли Москву, що інвазія Польщі матиме „дуже поважні й далекосяжні наслідки". Але чи за тією словесною пересторогою можуть піти діла — і які? Ми вже мали сумні прецеденти з сильними словами, за якими не йшли сильні діла може й тому, що не могли, — бо З'єднані Стейти не можуть самі одні воювати в обширі Перської затоки, коли не хочуть приєднатися до такої війни европейські союзники. Совєтський Союз ніби „наздіґнав і перегнав" Америку у різних ділянках зброї, кремлівські володарі заявили недавно з нагоди роковин жовтневої революції, що вони не допустять до того, щоб СССР був другою після ЗСА збройною потугою, себто, щоби був скасований „паритет" збройних сил, застережений у нещасливому договорі САЛТ 2.

Настрій ненависти

Проте СССР має проти себе не тільки членські держави Атлантійського бльоку

(Закінчення на стор. 3)

З НАШИХ БУДНІВ

Свята тут і там

— Ой, старий. Не читай далі, не край мого серця! — хлипала дорога землячка пані Татушиха, заливаючись рясними...

І справді, пан Татух, знявши з носа окуляри, перестав читати газетну новинку, котра, до речі сказавши, і його самого потрясла та й зворушила своїм трагічним змістом. У новинці повідомлялося, що на якійсь-там фармі у стейті Небраска, в саме навечір'я Різдва Христового зайнялася ялинка в хаті і в пожарі згоріло на вуглики троє маленьких діточок.

— Сирітоньки, ви мої нещасні! — лебеділа дорога землячка. — На сам Свят-Вечір прийшов до вас Янгол Божий не для того, щоб даруночки вам принести, а вас самих між янголят забрати!.. От тепер ви вже ол-райт, у небі між святими, але що ці бідні родичі тепер переживають?

— Велл, — сказав пан Татух, піднявши вгоду вказівний палець, — а я тебе спитаю, де ці родичі були, коли їх діти горіли? Напевно поїхали собі на ґуд-тайм, а дрібноту саму в хаті залишили! Отака-то, як бачиш, наша велебна Америка: висока нібито цивілізація, все технічне, електричне і фаєрпруф, а народ гине, як мухи, від дурного деревця. Деж-то колись у старому краю такі нещастя траплялися? Чи ти колись чула, щоб у нас на Свят-Вечір дідух займився та й щоб від нього люди попеклися?

— Ніколи! — рішуче заперечила пані Татушиха. — Я вже виїхала здому дорослою дівкою, а ніколи не чувала, щоб у нашому селі чи в сусідніх стався такий страшний припадок!

— А ти собі поміркуй, — продовжував господар дому, — що в Краю ще тоді не було жодної електрики, жодного забезпечення від вогню та інших інсюрансів! На скрині горіла свічка, застромлена в буханець хліба, під скатертиною сіно сухе, як терня, на долівці солома, на покуті вівсяний сніп! — та ж треба було тільки, щоб свічка похитнулась і покотилась зі скрині, і маєш цілу хату у вогні!

— Колись у наших рідних сторонах не було стільки п'яних, — зітхнула дорога землячка. — Люди були тверезіші та й обережніші.

— Пили і в старому краю, кривди собі не робили, — махнув рукою пан Татух. — Се правда, що там тоді не було таких великих бібліотек, що їх тут бачиш за вікном у кожному лікер-шторі, але ж народ радив собі, як міг: пив просту шпаґатівку, таку, май, моцну, що око від неї біліло! Але все ділось по-Божому: наликався християнин, перевертався на солому і спав, поки на Пастирку не задзвонили, а не сідав до автомобіля і не гнався по гайвею дев'ятдесят миль на годину!.. Так, і колись люди пили, але ж не було на світі стільки вар'ятів, скільки їх тепер, нівроку, маємо!

— Ой, Господоньку! — зітхнула ще раз пані Татушиха, — колись бувало в Краю народ наш гірко бідував, зате Пан-Біг мав його в своїй опіці та й хоронив від усяких ексідентів.

— Де-цит! — погодився з дружиною пан Татух, — хоч це зрідка траплялося, що він признавав слушність за нею. Та коли в гру входили вищі сили, такі, як воля Провидіння, мої дорогі сусіди завжди були однієї думки.

Ікер

М. Платковський

ЩО Ж БУДЕ З ПОЛЬЩЕЮ?

Про Польщу і ситуацію в ній пише тепер ввесь світ. Пише багато про ці справи й українська преса. Та ця справа така важлива і так близько торкається й нас, українців, як безпосередніх сусідів Польщі і як тих, що перебувають у ще гіршій ситуації під окупацією Москви, що варто ще і ще раз писати про різні аспекти актуальних польських проблем.

Ситуація в Польщі відома із щоденної преси. Питання, яке саме тепер нуртує в усіх державах світу, таке: чи Москва з її вільними чи невільними союзниками зважиться на вислання до Польщі своїх танків, щоб здушити теперішній повів свободи серед поляків у їхній батьківщині? І що, якщо совєтська інвазія матиме місце, буде робити Захід?

Невигідна ситуація

Назагал панує серед пресових коментаторів переконання, що Москва буде робити все, щоб не вдатися до застосування „відвертої" аґресії на Польщу. Це бо для неї у цьому моменті дуже невигідно. Ще не скінчилася конференція в Мадриді; ще не зовсім забута справа Афганістану; і, найголовніше, Москва потребує торговельних зносин із Заходом, не в останній мірі, з уваги на вже заповіджені недостачі совєтської сільсько-господарської продукції. Проте, якщо ситуація в Польщі буде розвиватися в напрямку цілковитої втрати впливу Москви на цей край, то на такий риск Кремль собі дозволити не може. А тоді може таки дійти до інтервенції в тій чи іншій формі.

Цікаво відмітити, що вірні прихильники політики відпруження з СССР на Заході немов би то підказують Москві, як вона може уникнути т. зв. „відвертої" агресії у Польщі. З'явилися бо статті в деяких часописах, що, якщо комуністичний бльок не піде на вмаршування їх військ до Польщі, а лише відбуватиме т. зв. маневри в Польщі (що не суперечило б домовленням поміж державами Варшавського Пакту), і після таких маневрів війська, що братимуть в них участь, залишаться на невідомий протяг часу в межах Польщі, то тоді, мовляв, Захід не матиме арґументу, що Польща стала об'єктом аґресії, а значить Захід не матиме підстав до якихось санкцій супроти СССР чи когось з його союзників. Правда, на недавній конференції міністрів закордонних справ НАТО американський державний секретар Маскі виразно заявив, що держави Заходу повинні застосувати санкції і у випадку замаскованої аґресії в образі „маневрів" на польській території, але це не спіткалося із схваленням деяких членів НАТО, насамперед з боку Західньої Німеччини. Міністр закордонних справ Західньої Німеччини Ґеншер на другий день після конференції НАТО вважав за потрібне скласти заяву, що інтереси европейських членів НАТО не конче збігаються з інтересами ЗСА.

Різні чинники

Очевидно, дальша ситуація довкола Польщі буде залежати від різних чинників. Чи польське суспільство буде далі наполегливо домагатися демократизації в різних ділянках суспільного, господарського і державного життя. Чи нинішній комуністичний провід в Польщі на чолі з новим комуністичним „босом" Канія зважиться на „запрошення" СССР і його союзників до подання „допомоги" Польщі тощо. І найголовніше: яку поставу займе польська армія у випадку „відвертої" чи „укритої" (маневри) аґресії СССР на Польщу. Це велике невідоме, про що з великим неспокоєм гадають політичні кола на Заході. Якщо польська армія, не зважаючи на цілковиту безнадійність перемоги над напасниками, буде ставити спротив, то тоді найбільшим прихильникам дальшої політики відпруження супроти СССР буде тяжко оправдувати своє становище. Тоді, правдоподібно, не дійде до війни між Заходом і Сходом, але прийде таки доба, в якій про „відпруження" мріяти буде справді неможливо.

Багато залежить від того, як далі буде розвиватися ситуація в Польщі. Польська Католицька Церква і польські опозиційні кола закликають до поміркованости і до „неперетягнення струн". Так само нинішній польський комуністичний провід, як виглядає, хотів би уникнути московської інтервенції і самому „опанувати ситуацію внутрі краю". Але ніякі передбачення чи основані на розсудкові заклики не можуть

(Продовження на ст. 3)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Виставка Зиновія Онишкевича

Без великої реклями і гуку, скромно, 23-го листопада, була відкрита виставка найновіших праць мистця Зиновія Онишкевича в Українському Інституті Америки. Слідкуючи за його артистичним розвоєм, треба ствердити, що Онишкевич рухливий, інтеліґентний і талановитий маляр. Він має мистецький зв'язок не лише з українським, але і з американським світом. Чию як чию, але його графічну річ зустрінете і в найбільшому світовому щоденнику „Ню Йорк Таймсі", його ілюстрації прикрашують і американські книжки.

Коли ж ідеться про мистецько-малярські ідеї творчости, то він і досі в пошуках. Після скінчення студій він заповідався, як надзвичайний портретист, що і потвердила його поїздка до Риму. Пізніше портрет пішов на задній плян, а взявся він із запалом до акварелі, головно гірських мотивів. Тепер знову облишив він акварелю і піддався майже цілковито творенню олійних пейзажів.

І власне ця остання його виставка — це в більшості олійні літні краєвиди з над ріки Гадсон. Всі вони в панівному синьо-сірому кольориті, чим тут і замаркована деяка пов'язаність із його ґірськими картинами, де переважала радше сіра, як синя тонація. Маючи перед собою цілу низку синьо-сірих, соняшно-погідних пейзажів, глядач відчуває деяку одноманітність. Але, звичайно, коли образ буде один тільки, то її не буде. Тому один краєвид з фіолетно-чорними хмарами, темною зеленню та червоною реклямою на передньому пляні так вирізнюється серед інших. Відомо, як не легко намалювати місячну ніч: а якраз його „Місячна

(Продовження на ст. 3)

Ю. Соловій

СВІТОВИЙ КОНҐРЕС БАПТИСТІВ

Улітку ц. р. в Торонто, Канада, відбувся 14-ий з черги Світовий Конґрес Баптистів. Такі Конґреси відбуваються кожних п'ять років, завжди в якійсь іншій країні, а цього року Конґрес відбувся в Торонто.

На той Конґрес, як і треба було сподіватися, прибуло з усього світу понад 20.000 делеґатів, кожний з них репрезентуючи на ньому свою країну. Прибула також делеґація із СССР, а зокрема велика делеґація з України, бож атеїстична влада там дуже добре знає, що це для неї найкраща нагода пустити ще раз туман наївним християнам вільного світу про те, що нібито в них існує повна свобода віри. І Кремль на той раз не пошкодував засобів, зробив належний вибір делеґатів, вклав у їхні уста те, що вони мають казати на цьому Конґресі, і випустив їх у вільний світ. І ті делеґати належно виконали волю тих, що їх послали, оповідаючи на Конґресі, а також на різних пресових конференціях, що в СССР є повна свобода віри. А якщо в СССР хтось ніби й ув'язнений за віру, то це не за віру, а за те, що людина порушує закони тієї країни.

На превеликий жаль, ніхто з тих делеґатів навіть і словом не заікнувся про те, що в 1928 році такий самий Світовий Конґрес Баптистів відбувся також в Торонто і на ньому було понад десять дуже видних баптистських діячів із СССР. Але коли вони повернулися додому, того самого року їх заарештовано і замучено по в'язницях. Про це ніхто на Конґресі тепер не згадав, бо теперішні делеґати ідуть нога в ногу з атеїстичною владою і вони можуть казати тільки те, що ця влада їм дозволяє.

Відомо, що в СССР під цю пору існує два баптистські союзи. Один леґальний, признаний владою, який навіть видає в Москві свій журнал „Братский Вестник", а другий союз — нелеґальний, непризнаний владою. І, розуміється, на Світовий Конґрес Баптистів до Торонто Москва вислала делеґатів льояльного їй союзу, наділивши їх потрібними інформаціям, що вони там мають робити, що казати і як себе вести. І ті делеґати знаменито виконали доручення Москви. Вони трималися один одного, неохоче встрявали в розмови, а якщо десь уже треба було щось сказати про положення релігії у СССР, то говорили тільки те, що їм було доручено сказати.

А це все зводилося до того, що коли в СССР хтось ув'язнений, то тільки за те, що порушує закони тієї країни. Розуміється, що всій тій балаканині вірять наївні християни на Заході. Бо, якщо б там переслідувано релігійні вірування, то таке велике число делеґатів не випустили б на Конґрес...

Світовий Конґрес Баптистів відбувався в одній із найбільших заль міста Торонто. При вході до спортового стадіону на вулиці відомий американський антикомуніст пастор МекІнтаєр влаштував у тому самому часі демонстрацію проти совєтської делеґації. Молоді люди з його середовища ходили з різними плякатами, а сам пастор МекІнтаєр через гучномовець остерігав наївних і несвідомих американців і канадців, а також делеґатів усього світу перед підступною політикою Москви, яка в себе вдома ув'язнює баптистських проповідників і руйнує молитовні доми, а сюди присилає своїх довірених післанців, які дуже вміло замилюють очі християнам західнього світу. І це дуже яскраво виявилося на тому Світовому Конґресі.

Треба при тому сказати і те, що леґальний союз баптистів у СССР офіційно належить до Світового Союзу Баптистів і разом із ним належить до горезвісної Світової Ради Церков, яка опанована лівими елементами, навіть відкритими атеїстами. Ця Світова Рада Церков щороку із свого бюджету призначує великі суми грошей для різних комуністичних диверсійних груп у всьому світі, а зокрема в Африці, де ті групи убивають християнських місіонерів. І під час Світового Конґресу Баптистів кружляли чутки, що один делеґат із СССР мав сказати так:

— Через нашу приналежність до Світової Ради Церков ми маємо можливість прокладати дорогу для соціялізму в західньому світі.

Оце справді дуже крилатий і високопарний вислів. А при тому й правдивий. І я думаю, що Москва для того і присилає на ті різні християнські конґреси своїх делеґатів, для того, щоб вони допомагали їй прокладати дорогу для совєтського „соціялізму" в західньому світі. І вони ту дорогу прокладають, не відчуваючи, яку кривду вони роблять для свого братства і для всього християнства.

Одночасно в тих самих днях, коли відбувався 14-ий Всесвітній Конґрес Баптистів у Торонто, в іншій залі у великому готелі міста Торонто відбувалася конференція Переслідуваної Церкви в СССР, на якій виступив пастор Г. Вінс, а також інші баптистські діячі, які вважають себе фундаменталістами і нічого спільного не мають із Світовим Союзом Баптистів, уважаючи його звичайною світською організацією, опанованою модерністами і різними лівими елементами. І на всіх тих зібраннях пастора Вінса можна було почути про дійсний стан релігії в СССР, бо на ті сходини прийшли живі свідки, які перебули роки знущань у большевицьких в'язницях — за віру в Бога, та які більшість свого життя провели на каторзі, а тепер вони оповідають світові про все, що вони пережили і що тепер переживають їхні брати і сестри в Христі Ісусі, там, на їхній колишній батьківщині. Ті свідки цілево приїхали зі Західньої Німеччини, щоб доповнити свідчення пастора Г. Вінса. Вони привезли з собою друкарську машинку, скомпоновану з різних частин велосипеду, з пральної машини тощо. На тій машині підпільна Баптистська Церква в СССР друкує брошури, співаники, навіть видрукувала цілий Новий Заповіт. І тут же можна було бачити довгу низку різних релігійних брошур, цілу Біблію, переписану від руки, а також у мініятюрі концентраційний табір, обведений колючим дротом з високими вишками для охорони. Можна було теж бачити в'язничу камеру з маленьким ліжком, збитим з двох дощок, на якому людина може лягти, але де їй важко обернутися. Отже на зібраннях пастора Георгія Вінса можна було пізнати Совєтський Союз таким, як він був колись, яким він залишився і сьогодні.

Усе це „надбання соціялізму" показували добрі християни, які кілька років тому чудом, як і пастор Вінс, врятувалися з того пекла. Але я думаю, що не всі люди, які це все оглядали, вірили тим свідкам. Їм не могло зміститися в голові, що там десь за тією далекою Залізною Заслоною може бути таке, як ті свідки оповідають. Тим більше їм важко було всьому повірити, бож СССР підписав Гельсінкське домовлення про права людини, а тут ось відбувається Світовий Конґрес, на якому є представники з Москви та з Києва, які твердять зовсім щось протилежне.

І можна було пробачити людям, які родилися і виростали на волі в західньому світі й які ніколи на собі не зазнали совєтської влади. Їм важко збагнути совєтську дійсність; але ніяк не можна зрозуміти тих баптистів різних слов'янських народів - поляків і росіян,- які приїхали до Америки чи до Канади по Другій світовій війні. Вони ж ще недавно, заледве кілька десятків років тому, ховалися по лісах і ярах розбитої Німеччини, щоб совєтські людолови їх не зловили і не вивезли на „родіну". Тепер ті люди зустрінулися з дійсною свободою, глибоко пустили коріння в американський і канадський добробут і, як недивно, забули за все минуле. Затужили вони за „родіной", вони поїхали туди як туристи, а там всевладне КҐБ призначило їм провідників, які повезли їх по великих містах, показали їм великі баптистські церкви, добре їх нагодували, дали їм нагоду схопити деякі моменти з життя тих церков на плівку, щоб потім вони це все показали в себе вдома. Найперше повезли їх в Москву, де, на все мільйонове місто є тільки одна баптистська церква, яка завжди переповнена людьми. І не подумають ті легковірні туристи, де поділися ті всі баптистські церкви, що були в Москві перед війною? Тепер всі баптистські церкви в Москві зліквідовані, їхні молитовні доми обернені на щось інше, а баптистам дали молитовний дім німецьких лютеран, де вони і мають свої Богослуження. І західні туристи, побувавши на тих Богослуженнях, захоплюються тим, що там повно людей. Але не думають про це, що це ж одна церква на всю Москву. І що було б, якщо б, скажемо, в Ню Йорку, Чікаго, Торонто, Філядельфії залишилася тільки одна церква, а всі інші були зліквідовані. Чи вона не була б переповнена людьми? Із чого тут радіти?

Одна баптистка нині розповіла, що її з Рівного возили аж під Броди показувати колгосп. Вона казала, що такими обідами їх годували, що вона ще в житті ніколи не їла, хоч

(Закінчення на стор. 3)

Виставка...

(*Продовження зі стор. 2*)

повня" є найвищим мистецьким осягненням цієї виставки. Сірою барвою не зразу можна привабити до себе глядача, та біля його сріблисто-сірої „Панорами Ню Йорку" ніяк не можна пройти байдуже.

Дальше звертають на себе увагу завжди симпатичні й міцні Онишкевичеві акварелі, яких тут лише декілька. А вже зовсім не можна поминути олійних квітів, що всі, без вимку, прекрасні. При буйних квітяних кольорах не можна не доглянути і знаменито відданого скла та води у всяких фляконaugusчиках, що в них пишаються квіти. І про це висловлюється сам мистець: „...Бо я ліпше люблю малювати скло, як навіть самі квіти".

Чого нам на цій виставці бракувало, то малярської рідкісности — портретів. Не знаємо, чи і коли мистець повернеться до цієї важкої і скомплікованої сюжетности. Нашим бажанням було б, щоб якнайшвидше. Пейзаж бо і квіти потрапить кожний маляр — ліпше чи гірше — намалювати, але портрет — ні. А портрет же — це Онишкевича спеціяльність.

Теодор Терен-Юськів

Що ж буде...

(*Продовження зі стор. 2*)

бути цілковито певними. Бо часом події ідуть шляхами якихось іраціональних моментів. А в Польщі тепер панує справді революційна атмосфера, яка може спричинити різні несподіванки. Якщо Польща стане таки об'єктом московської агресії, то це може цілковито змінити нинішню міжнародню констеляцію. Бо справа Польщі — це таки недалекий Афганістан, не африканська Ангола і, навіть, не і938сько-іракська війна. Бож не можна також, для прикладу, не брати до уваги „загострення" відношень поміж Західньою і Східньою Німеччинами, виклика не нібито навмисно під цю пору не з боку готової на всілякі поступки Західньої Німеччини,а лише Східньою Німеччиною.

А тому, чи ми не стоїмо напередодні великих і, може, жахливих подій, в які буде вплутаний цілий світ?

Доля України?

Всі сучасні події торкаються дуже близько нас, українців. Бож у цих подіях, можливо, буде вирішуватися також доля нашої, української батьківщини. Подруге, тому, що доля Польщі, так само поневоленої, як і Україна, совєтсько-російським імперіялізмом, не може бути для нас байдужою. Хоч українці не мають тепер можливости бути активним чинником в світових подіях, але вони повинні принаймні виказатися симпатіями до мужньої, хоч, може, і безвиглядної постави наших польських сусідів. І — це найголовніше — ми, українці, мусимо бути готовими до того моменту, коли наша роля перестане бути пасивною і коли ми зможемо, маючи до того всі передумови, відіграти рішальну ролю в розгривці між силами міжнародного світу. Як народ понад сорокмільйоновий маємо до цього всі дані. І тому, кінчаючи наші завваги, шкода, що якраз сьогодні немає єдности серед українців, а навпаки загострюються наші внутрішні конфлікти.

Світовий Конгрес...

(*Продовження зі стор. 2*)

все своє життя провела в Канаді. А жінки - свинарки в тому колгоспі ходять біля свиней у таких білих халатах, як у Канаді лікарі ходять у лікарнях. Отаке бачать усі ті, що їдуть в Україну, але вони чомусь там не залишаються, а швидко вертаються до Америки чи Канади.

Отже як така людина може повірити пасторові Г. Вінсові, коли він оповідає, що в СССР переслідується релігія? Вони ж там самі бачили великі церкви, чули великі хори, а коли вони питалися пресвітерів, чи влада ставить у духовній праці для них якісь обмеження, то в один голос приходила відповідь, що ніякі обмеження там не існують, адже найкращим доказом свободи релігійних вірувань у СССР є те, що на Світовий Конґрес Баптистів прибули делегати в великому числі з Москви, з Києва, з Одеси тощо.

Отже, сталося те, чого годі було сподіватися. Деякі з російських баптистів, що живуть у вільному світі, а тепер приїхали на Конгрес, і деякі із польських баптистів, а найгірше, що знайшлися такі і між українськими баптистами, які посуджували пастора Г. Вінса, виступали проти пастора МекІнтаєра за те, що вони... посміли публічно виступити проти московського атеїзму. Довгі роки баптистів нарівні з усіма іншими християнами переслідувано в СССР. У 1928 році розв'язано і зліквідовано Союз Баптистів у Москві; голова того союзу Одінцов був замучений у в'язниці. В Україні розв'язано Всеукраїнський Союз Баптистів, а голова цього Союзу пастор Костюков сидів у в'язниці аж до 1942 року. Коли ж у війні німці наближалися до Харкова, Костюкова разом з усіма іншими в'язнями большевики розстріляли. Отже, це така недавня історична правда, про яку не можна мовчати, — вона відома всьому світові.

У минулому загинули сотні християн-баптистів, загинули також сотні й тисячі християн інших віровизнань, але тоді віруючі протестували проти того свавілля атеїстів. Вони не погоджувалися із жорстокістю влади — і за це вони ішли до в'язниць, ішли на заслання, поповнюючи число мучеників за Євангелію. Тепер церква в СССР пішла на співпрацю з безбожною владою, таким чином допомагаючи тій владі церкву нищити. По світі відбуваються так звані мирові конференції, влаштовані і підтримувані Москвою, а на тих конференціях завжди є присутні провідники різних релігій в СССР, а в тому і баптисти. І ніхто там і слова не скаже в обороні віри, в обороні людських прав. Там тільки ухвалюють і підписують резолюції проти „капіталістичної Америки, яка хоче поневолити ввесь світ". Тим часом большевики поневолюють країну за країною і перше, що вони роблять в тій поневоленій країні - переслідують релігію. Вбивають християнських місіонерів, а Світова Рада Церков, до якої належить також Світовий Союз Баптистів, ще й допомагає отим злочинцям. І на своїх ось таких конґресах Світовий Союз Баптистів ніколи не прийме резолюції проти переслідування релігії, бо тоді делегати з СССР могли б залишити наради Конґресу.

Справді, діється таке, якого ще ніколи не було в Христовій Церкві, щоб вона сама допомагала себе нищити. Це самознищення дуже яскраво виявилося і на Світовому Конґресі Баптистів у Торонто. Осмілився у вільному світі виступити проти большевицьких злочинів великий оборонець свободи і демократії пастор МекІнтаєр, і тут знайшлися ті, які готові були закрити йому уста. Виступив в обороні віри довголітній мученик за віру пастор Георгій Вінс,і знайшлися в нас баптисти навіть з нашого народу та з інших слов'янських народів, які готові були осудити його за те, що він осмілюється стати в обороні Євангелії. Подумати тільки, до чого дійшли християни наших днів! Нашу віру плюгавлять, нашого Бога висміюють цілі полки різних аґітаторів; атеїстична влада випускає мільйони примірників різної безбожної літератури, а наші брати там в себе вдома не мають найменшого права стати в обороні віри. А коли хтось забажає це зробити у вільному світі, то знаходяться несвідомі одиниці тут, які готові протестувати, щоб вони того не робили.

Бо, бачите, вони туди збираються їхати як туристи, то своєю тут поведінкою бажають заздалегідь прокласти туди собі дорогу.

Справді, дивне твориться в такому нашому поступуванні. Тому нехай Бог відкриє наші очі, щоб ми побачили, кому ми допомагаємо і куди ми йдемо. У світі проходить боротьба світла з темрявою, правди з неправдою, волі з неволею, і нехай Господь відкриє наші очі, щоб ми побачили, по якому боці ми стоїмо.

Несподіванка...

(*Продовження зі стор. 2*)

(НАТО) на заході, але й Китай та Японію на сході, і має на власній території і в сателітних країнах ненависть народів. Великий знак запиту висить над вирішною проблемою: чи кремлівські володарі здають собі справу з цього стану, — чи страйковий робітничий рух у Польщі усвідомив володарів СССР, що подібний настрій ненависти до Москви існує не тільки в Польщі, а в усіх інших сателітних країнах. Чи Москва усвідомлює собі, що й німці із Східньої Німеччини пішли б походом проти Польщі у випадку такого наїзду, але є дуже сумнівним союзником Совєтського Союзу у випадку третьої світової війни, бо всі німці, вільні й комуністи, є в першу чергу німцями, а щойно далі — присилуваними комуністами.

Усі ці міркування — це здогади в пустці, бо не оперті на знанні фактичного стану на нинішній день. І тому вирішення прийде несподівано — може за деньдва, а може й за роки. Буде знову якась несподіванка, яка дасть напрямок дальшому розвиткові історії. А чи міг хтось сподіватися такої перемоги Роналда Регена в листопадових виборах? І чи може хтось передбачити, якими несподіванками обдарує Америку і світ новий Президент? Не знаємо, що станеться і коли станеться, але знаємо, що станеться знову якась несподіванка, бо вона є реальним чинником у політиці. І від формату державних мужів залежить, чи вони відповідять на ту несподіванку успішними діями, чи дадуть себе заскочити, як це було з історією із закладниками чи Афганістаном.

Клівленд „відкриває" власну щадницю

(Майже фантастична історія української фінансової установи)

Директор українського банку Роберт П. Кавула передає чек на 3.000 долярів голові комітету ФКУ Василеві Лягошнякові на Український Гарвард; (зліва) Лідія Шкурко, асистентка-заступниця предсідника; (справа) Люба Адамович, секретар щадничих конт.

Парма, середина грудня. На вступі цієї історії заявляємо, що мова не про таке відкриття, як, наприклад, відкриття нової крамниці, тільки про таке, як...відкриття Америки, чи чогось іншого, що існувало, але людям було невідоме.

Друге, що для розуміння цієї історії потрібне, це факт, що українці Великого Клівленду без уваги на своє територіяльне походження майже всі „західняки", тобто поселились у західній частині міста спочатку на „савтсайді", а далі в Лейквулі і на Пармі, де в наші дні вони творять найчисленнішу етнічну групу. Лише незначний відсоток перших емігрантів поселився на расово змішаному сході, де вони збудували собі церковцю і свій Народний Дім в околиці 93-ої Схід вулиці.

І тут починається наша історія. Коли 1915 року в Клівленді — очевидно, в західному Клівленді, — основано Українську Щадницю, східні їхні брати забажали мати й собі свою фінансову установу. Чотири роки пізніше під проводом о. Данила Добротвора таку фінансову установу створено, а на директора обрано працьовитого Петра Кавулу, який вів її аж до своєї смерти /1968 р./

Інституція, під назвою Орлінс Федерал Сейвінґс енд Ловн Асосієйшн — насправді, була продовженням / щоб не сказати, нащадком/ Української Щадниці при вул. Професор, яку вів нині вже покійний Іван Тарнавський. Тепер, коли ця установа була продана, виявилося, що під фірмою українців зі сходу міста насправді живе ідея і традиція Української Щадниці в цій метрополії Огайо.

Але для популярности серед українців Великого Клівленду установа мусіла перенести свою централю на Парму — до головного скупчення українців і змінити назву Орлінс, яку, до речі, взято від вулиці, де містилися її попередні бюра. Одну і другу справи полагоджено. Нині українська щадниця, під назвою Сенчорі Федерал Сейвінгс енд Ловн Асосієшин, 1614 Снов Ровд, Парма, Огайо, 44134, займає просторий новий будинок з прекрасними залями, а філія фірми — на Ґарфілд Гайтс, при Роксайд і Турней Ровд, та заплановані на найближчий час філії в Норт Роєлтоні і в Брукпарку — це доказ динамічного росту установи.

Головна заслуга в цьому рості належить енергійному предсідникові Ради Директорів Робертові П. Кавулі, який по смерті свого батька перебрав агенди щадниці. Молодий, меткий і культурний у поведінці Роберт П. Кавула, з трьома академічними диплъомами, між іншим, доктора прав, за час своєї 33-річної праці в цій установі, був направду інструментальним у її революційному рості: за останні роки майно банку зросло на 66 відсотків. Загальні активи: 25 мільйонів долярів, порівняно з 175-ма тисячами в ранні 30-ті роки, ставлять Компанію Сенчорі Сейвінгс енд Ловн на одне з перших місць серед українських установ цього типу. Слід теж підкреслити, що в часи депресії 30-их років ніхто із вкладачів установи не стратив ані цента.

Треба згадати, що всі члени Ради Директорів є вихідцями, або нащадками вихідців із Карпатської України. Так само частина працівників, з асистенткою заступника предсідника Лідія Шкурко включно, з українського роду.

А дотеперішні датки: три тисячі долярів на українську вершинну науку в Гарварді є додатковим доказом, що ця рідна фінансова установа заслуговує підтримки широкої української громади.

О. Гайський

НОВООБРАНИЙ ПРЕЗИДЕНТ ПОРТУГАЛІЇ Антоніо Ромальго Ейнес номінував нового прем'єра Португалії і доручив йому створити уряд. Новоіменований прем'єр Франціско Пінто Бальсамао належить до тієї самої партії соціял-демократів, до якої належав попередній прем'єр Са Карнейро, що загинув у летунській катастрофі напередодні виборів президента Португалії.

У глибокому смутку повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, що 25-го грудня 1980 р. на 56 році життя упокоївся в Бозі, наш Найдорожчий
МУЖ і ТАТО

бл. п.

ОЛЕГ ФЕДАК

ПАНАХИДА — у понеділок, 29-го грудня 1980 р. в год. 8-ій веч. в пох. завед. Насевичів 109 E. Tabor Rd. у Філядельфії, Па.

ПОХОРОН — у вівторок, 30 грудня 1980 р. о год. 8:30 рано з того ж заведення до церкви Благовіщення Пресв. Діви Марії, Мелровс Парк, а потім на цвинтар на Факс Чейс.

Горем прибиті:

дружина — ДАРІЯ
сини — БОГДАН, з дружиною МАРІЙКОЮ
ОРЕСТ з дружиною ДЖЕНЕТ
дочка — АНІТКА
Ближча і дальша родина в Америці й Україні.

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ

сл. п. проф.

РОМАНА ПРИДАТКЕВИЧА

на видання
РЕҐІОНАЛЬНОГО ЗБІРНИКА ЯВОРІВЩИНА —
замість квітів на могилу складають:

по 20.00 дол. — Роман Бриттан, Марія і Мирон Масюк, Іван Харамбура; по 10.00 дол. — Іванна Гавраник, Іванна Гентош, Олена Ґіба, Зенон Кохановський, Олена Масюк, Степан Масюк, Ярослав Масюк.

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ

бл. п.

Інж. АНДРОНІКА ТУРЧИКА

будуть відправлені

ПАНАХИДИ

в неділю, 28-го грудня 1980 року
в церкві св. Тройці в Ірвінґтоні, Н. Дж.,
в православному манастирі, Варшава, Польща,
в українській православній церкві,
Канбера, Австралія.

Про молитви в цей день за душу спочилого просить —

Родина

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими, що дня 23-го грудня 1980 року, у ранніх годинах, з волі Божої, відійшов від нас, несподівано у Вічність,
наш Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО, ДІДУСЬ І ВУЙКО

доктор психології, бл. п.

ІВАН ПЕТРО ПИРІГ

уроджений 26-го листопада 1913 року.

Горем прибиті:

дружина — ЗИНОВІЯ
син — РОМАН з дружиною ЛЮБОЮ і внуком АНДРІЙКОМ
Родини: БОГДАН КОВАЛИК, ПАНЧИШИН, ГРИЦЕНКО І ВИЖНИЦЬКІ
свати — ОЛЬГА І СТЕПАН ЛУКАСЕВИЧ
Брати в Україні
та ближча і дальша Родина в ЗСА, Канаді й Україні

ПАРАСТАС в неділю, 28-го грудня 1980 р., о год. 4-ій по пол. у похоронному заведенні Murray Paradee Funeral Home, 601 W. Marlton Pike, Cherry Hill, N.J.

ПОХОРОН в понеділок, 29-го грудня 1980 р., о год. 10-ій ранку з церкви св. Михаїла, 675 Cooper Landing Rd., Cherry Hill, N.J., а опісля на український цвинтар св. Духа в Гамптонбурґ, Н. Й.

В П'ЯТУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашої Любої і Найдорожчої МАМИ

сл. п. Незабутньої

Проф. ЛЮДМИЛИ ТИМОШЕНКО-ПОЛЕВСЬКОЇ

Проф. Людмила Тимошенко-Полевська

І В ДВАНАДЦЯТУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого Любого і Найдорожчого ТАТА

сл. п. Незабутнього

Проф. Д-ра МИКОЛИ ПОЛЕВСЬКОГО

Проф. д-р Микола Полевський

видатних челістків і пяніста, професорів Харківської, Віденської і Римської Консерваторій та Українського Музичного Інституту в Ню Йорку і Філядельфії, визначних у Міжнародній Енциклопедії „Хто є хто в музиці" в Кембрідж, Англії,

буде відправлена

ПАНАХИДА

в неділю, 4-го січня 1981 р., о год. 12:30 по пол.
в катедрі св. Володимира в Ню Йорку, Н. Й.
160 Вест 82-га вул.

В глибокому смутку:
ЗОЯ ПОЛЕВСЬКА-ДАРОВА — донька
з чоловіком АНАТОЛІЄМ ДАРОВИМ

Ансамбль „Намисто" випустив нову платівку

/Зліва/: Петро Круль, д-р Іван Флис та Олег Звадюк, після вручення нової платівки ансамблю „Намисто".

Джерзі Сіті, Н.Дж. (Л. К). — На початку грудня ц. р., до приміщень Головної Канцелярії Українського Народного Союзу та в-ва „Свобода" завітали — музичний керівник та соліст ансамблю „Намисто" з Вашінгтону Петро Круль та адміністратор цього ансамблю Олег Звадюк, вручивши свій новий музичний здобуток, щойно видану платівку, головному предсідникові УНСоюзу д-рові Іванові Флисові.

На платівці, мистецьке оформлення якої виконала Соня Круль, дружина музичного керівника ансамблю, записано 11 пісень, і вона присвячена Володимирові Івасюкові, про що засвідчує напис: „В поклоні Володимирові Івасюкові".

Музику до пісень скомпонував В. Івасюк, а слова, крім Р. Братуня, Ю. Рибчинського, Б. Стельмаха, Р. Кудлика, В. Марсюка, Д. Луценка, є здебільшого цього видатного українського композитора, який так трагічно загинув. Текст до цієї платівки, що її видали своїм власним коштом солістки — „намистянки", знаходиться окремо в середині обгортки.

Про історію їхнього нового осягу розповів П. Круль, поінформувавши, що хоча вони вже мали приготовлену чергову платівку, однак почувши про смерть В. Івасюка — їхнього духовного батька, „вони вирішили змінити репертуар, включивши туди тільки композиції Івасюка, цим „підкреслюючи його заслуги як музики".

У склад ансамблю входять Ю. Ломацька, Соня Круль, В. Пилипець, В. Звадюк, Г. Максимюк, О. Лев. „На майбутнє, — сказав П. Круль, — ми плянуємо випустити за рік уже третю платівку, перша „Намисто співає" появилася також у Вашінгтоні 1976 року, із новим забарвленням, однак „задержуючи стиль, фольклор, українську душу. Але сьогоднішній час вимагає змін, модернізації, освіження". Уже на теперішній платівці — сказав П. Круль, — пісні, що їх скомпонував В. Івасюк, більше схильні до джазового жанру з деякими елементами 'раку'".

Як повідомляє текст нової платівки, ансамбль „Намисто", створений у Вашінгтоні 1972 року, відзначивши першу річницю смерти В. Івасюка, випустив „цю платівку його пісень, якою 'Намисто' віддає поклін своєму музичному батькові".

У дальшому, слова на платівці інформують, що Соня Круль, перше сопрано цього ансамблю, відвідавши Україну, перебувала в Чернівцях, зайшовши до хати Івасюків. У ту пору самого композитора тоді не було, бо він перебував на відпустці. Познайомившись з його батьком, вона передала йому першу платівку „Намиста" та фото ансамблю, а він своєю отримала три рукописи, на одним із них була пісня В. Івасюка „Чебреці", вперше записана на новій платівці. З цього часу ритміка В. Івасюка стала основою стилю ансамблю „Намисто".

У дальшій розмові з д-ром І. Флисом і редакторами П. Круль та О. Звадюк накреслювали свої пляни, свою працю, свій новий репертуар, який з уваги на свій модерний і освіжуючий, але типічно український зміст, повинен притягнути і зацікавити молодь.

Презентація випускників Школи Українознавства в Клівленді

Була субота, 29-го листопада 1980 року. Падав тяжкий мокрий сніг. Повітря було насичене вогкістю і проймаючим холодом. Порожні вулиці непривітно зустрічали кожного, кого необхідні потреби змушували в таку пору опускати теплі пороги свого мешкання. Яскраві світла реклям безнадійно старались прикувати чиюсь увагу, але, не осягнувши цілі, безслідно розпливались у пустирі міста, щоби за хвилину знов попробувати своїх сил. Але й тепер надармо, бо місто немов би завмерло...

Але площа св. Йосафата в Пармі наповнювалась щораз іншими автами. Це батьки, приятелі і любителі української молоді приїжджали, щоб узяти участь у бенкеті для вшанування випускників Школи Українознавства в Клівленді, які в шкільному році 1979 склали кінцеві іспити. Вони — 16-ро — зі своїми ескортами зайняли місця у передній частині великої залі школи св. Йосафата і, чекаючи на церемонію презентації, обмінювалися новинами, які сталися у їхньому житті від часу їхньої останньої зустрічі при кінцевому іспиті, один-два роки тому до сьогодні. А заля гуділа від жвавих розмов. При одному столі прихильник української школи нарікав на українське громадянство, що воно не дооцінює українські школи. Ось недавно, говорив він, відбулась вивідна конференція Школи Українознавства в Клівленді і на близько 200 батьків шкільної молоді прийшло на конференцію ледве 45 осіб. А де ж решта? Невже решті нецікаво, які поступи в науці роблять їхні діти, яка їх поведінка в школі? Нащо ж вони посилають дітей до школи? Чи тому, щоб позбутись їх з хати? Чи щоби показатися перед сусідами, що і я негірший? Чи щоб не стратити слави українського патріота? Чи діти таких батьків схочуть поважно трактувати українську школу, а з нею і інші українські установи, організації, товариства? Бо інакше в Україні. Там були часті випадки, коли українське середовище виривало дітей з-під впливу батьків і виховувало згідно зі своїми ідеалами. Але там таке середовище існувало поза порогом кожної хати, незалежно від того, чи це було в місті, чи на селі. А тут, зараз за порогом, є неукраїнське середовище, а в українському середовищі поза хатою дитина перебуває лише в суботній школі — 5 годин на тиждень. Що ж в таких обставинах може зробити українська школа без співпраці батьків, навіть при найкращих учителях і найбільших їх зусиллях. Але таке саме відношення українського громадянства проявляється не лише у відношенні до школи, але й до інших ділянок українського життя. Візьмім, наприклад, цьогорічне Свято Першого листопада в Клівленді. Скільки було людей? Я вже не беру до уваги тих 20 тисяч українців Клівленду, якими чванилось при різних нагодах, але лише членів зорганізованої їх частини, тих різних фронтів: визвольного, молодечих комбатантських організацій і їм же кінця немає, всіх шкіл з учителями і членів парафій. В Україні нас били, переслідували, робили погроми українських інституцій в Листопадові дні, але на Першолистопадовій Панахиді нікого не сміло бракувати. По хатах в часі Панахид залишалися лише старці та хворі. Бо національне свято 1-го листопада і йому подібне — це ж кожнорічний апель нації, перегляд її сил, це найкраща пропаганда українства перед чужим світом, коли б його (національне свято) організувати так, як треба). А чи принайменше довкола цієї Першого листопада і йому подібних національних свят ми не можемо об'єднатися — всі, в кого ще залишились хоч сліди національного обов'язку і відповідальности?

А візьмім другий приклад, продовжував перший бесідник, концерт хору голляндців, під мистецьким керівництвом проф. д-ра Антоновича, теж у Клівленді. Заля була напівпорожньою. Чи ж не сором нам, українцям, що ми тим чужинцям, які несуть у світ правду про Україну і її культуру, „амбасадорам України," не виявили належно нашого примітивного почуття вдячности і гостинности доброго господаря. А вже справді ніякою було бути свідком, коли наступного дня після концерту наші гості від'їжджали з паркової площі св. Йосафата, на прощання махали руками майже до порожньої площі. Було п'ятеро припадкових людей. А скількі у нас вільних професіоналів, які могли на годину відійти з праці, а скільки емеритів. А який шляхетний відрух була б зробила найближча наша українська школа, якщо б вона випровадила на кілька хвилин хоч одну клясу, щоб попрощати носіїв української культури. Але погас у нас вже вогонь патріотичного горіння, а лише він міг би штовхнути нас, коли треба, до підсвідомих шляхетних поривів.

Такі і подібні розмови велися при столах бенкетової залі, поки господар бенкету інж. Р. Когут не проголосив, що бенкет починається.

Бенкет почав молитвою о. монс. І. Федорович. Після бенкету, страви якого були смачні і гарно подані, директор школи В. Іванчук почав презентацію абітурієнтів, викликавши їх і представивши присутнім. Абітурієнти разом зі своєю ескортою входили парами на залю, проходили серединою до її кінця і ставали по обох боках проходу. Кожну пару заля проводила гучними оплесками.

У презентації взяли участь такі абітурієнти: Роман Городиський з Вірою Заруба; Віра Гернага з Мироном Клосом; Леся Данило з Петром Дроздом; Ігор Данко з Вікторією Райца; Нестор Кассараба з Наталкою Чернів; Мирослав Когут з Христею Кассараба; Мирон Лішнянський з Наталкою Зорій, Марта Мартинюк з Мироном Боднаром; Богдан Небеш з Нізею Кармазин; Ліса Оленчук з Романом Клосом; Михайло Подусівський з Лесею Коваль; Юрій Сілецький з Лідою Кулик; Таня Терпиляк з Віктором Кулик; Зенон Фарян з Христею Павлишин; Нестор Шуст з Мартою Ліщинецькою і Тереса Яковець з Дорком Кравцем.

Після презентації голова Рідної Школи інж. Р. Когут привітав коротким словом абітурієнтів. Він висловив абітурієнтам велике признання за те, що вони впродовж 11-ти років присвячували свій вільний час збагачуванню власного знання та особистої культури. Він висловив віру, що, хоч вони були виховувані у двох культурах, вони зберегли своє національне обличчя і такими ввійдуть в американське життя, яке на них чекає, як на цінний набуток, що буде корисним для України і Америки. Голова подякував учителям за те, що вони допровадили абітурієнтів до нинішньої хвилини, яка є радісною не лише для них самих і їхніх батьків, але й для всієї української громади. Після цього директор школи роздав абітурієнтам перші в історії Шкіл Українознавства дипломи Шкільної Ради, а тоді „герої" вечора своїм першим танком почали його другу частину — забаву з танцями.

І понеслись у простори перші звуки оркестри, а на їх крилах полинули солодкі молодечі мрії танцюючих, мрії про майбутнє, про щастя, яке для декого з них, може починалось вже сьогодні...

Іван Микита

АРГЕНТИНСЬКИЙ УРЯД, як подає зближена до урядових кіл газета „Націон", підготовляє звільнення вдови колишнього диктатора, а опісля президента Перона, яка, бувши віцепрезидентом за його життя, після його смерти стала президентом Аргентини. Військова хунта, яка 1976 року вчинила переворот і перебрала владу, примістила в домашньому арешті Ізабелю Мартінез де Перон, де вона перебуває і дотепер.

Пам'яті мистця-скрипаля Р.Придаткевича

Дня 17-го листопада цього року в Моррей, Кентакі, відійшов у вічність визначний український музика - скрипаль, композитор і педагог Роман Придаткевич, який впродовж свого життя у ЗСА вклав багато праці в музичну ділянку не лише української музики, але й для американської. Народжений 1-го червня 1895 року в місті Живці, в Західній Галичині, в сім'ї різьбаря Павла Придаткевича, дитиною переїхав з батьками до Яворова, де почав своє шкільне навчання, продовжуючи його згодом в академічній гімназії у Львові. Одночасно, в роках 1905 - 13, вчився в Музичному Інституті ім. М. Лисенка гри на скрипці у проф. Е. Перфецького. Вже як учень МІ виступав на шкільних концертах і своєю грою давав надії що виб'ється на мистця - скрипаля. Після закінчення гімназійної науки виїжджає на дальші студії у Відень та записується до державної Музичної Академії, де студіює гру на скрипці у проф. Ю. Свертка та О. Шевчіка, а теоретичні предмети — у проф. Р. Штерна і И. Маркса. З вибухом Першої світової війни, покликаний до служби в австрійській армії, служить як старшина у кінноті. Після розпаду австро - угорської монархії зголошується до Української Галицької Армії, переходить з нею річ Збруч і дістається аж до Одеси. По закінченні воєнних дій в роках 1920-22 працює в музичному відділі Інституту Народної Освіти та театральному відділі ім. Тобілевича. З Одеси дістається до Відня, де продовжує музичні студії спершу у Відні, а згодом у Берліні. З кінцем 1923 року виїжджає до ЗСА, мабуть, за порадою М. Гайворонського, який рік скоріше виемігрував до ЗСА.

В Америці поринає Придаткевич у культурне життя української громади, разом з Гайворонським основують українську музичну консерваторію, до якої притягають молодь українського походження і не тільки вчать її музики, але влаштовують з нею музичні хорові та інструментальні виступи. При цьому Придаткевич продовжує далі свої музичні студії гри на скрипці та музичної композиції у Колюмбійському університеті та в Музичному Інституті Куртіса у Філядельфії. Грає у різних музичних ансамблях і оркестрах, а в 1946 році стає професором музики у Стейтовому коледжі в Моррей, Каліфорнія. Крім праці педагога, виступає як соліст - скрипаль на концертах в Америці, а вже у старшому віці відбуває мистецьку подорож по Европі, даючи у більших містах скрипкові концерти у фортепіяновому супроводі своєї доні.

Композиторська творчість Р. Придаткевича — головно інструментальна. Він, у першу чергу — творець скрипкових творів, на які українська музична література не дуже багата. До цих творів належать: три п'єси для скрипки на українські народні мелодії; сюїти для скрипки; чотири симфонії (для оркестри); дві рапсодії для скрипки з фортепіяном і дрібні скрипкові твори; сольоспіви з фортепіяном і теоретичні праці. Деякі твори Придаткевича виконували американські оркестри під дириґуванням Л. Стоковського у Денвері, та Ф. Фенелля в Рочестері. Дещо з творів Придаткевича видала музична фірма Е. Шуберта в Ню Йорку.

Придаткевич належить до типу музичних діячів як Печеніга - Углицький, Гайворонський, Кошиць, Маценко, які старалися розбудити музичне життя на американському континенті, у ЗСА і Канаді, та поклали для цього перші основи. Їхня праця не дала таких вислідів, як можна було б сподіватися, беручи до уваги сприятливі матеріяльні обставини в Америці. Але буйний розріст змеханізованої музики, передаваної апаратами — „музичні автомати", радіо, телебачення, а також „живими апаратами", всякого роду „бітлесів", звели музичне мистецтво на манівці, і музика стала тут не мистецтвом, а радше засобом приємности й розваги. Якби Придаткевич був залишився в Европі, він міг би вибитися на першорядного скрипаля - соліста, бо мав для цього всі дані.

Осип Залеський

ДО ВСІХ ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Дозвольте пригадати Вам, що вкладки повинні бути вплачені вже в першому дні місяця, коли припадає чергова платність.

Тому проситься належні вкладки вирівнювати не пізніше, як 25-го дня даного місяця.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Річний концерт осередку СУМА в Чікаго

В суботу, 13-го грудня, в авдиторії школи Лейн Тек відбувся концерт-попис всіх самодіяльних гуртків осередку СУМА ім. М.Павлушкова в Чікаго. Цього року цим концертом відзначалось 55-річчя постання СУМ на Україні та 50-річчя сумнозвісного Харківського процесу, що започаткував ліквідацію УАПЦ, СВУ і СУМ.

Річний концерт—це підсумок праці за рік. Цього року в концерті взяли участь: духова оркестра під мистецьким керівництвом Семена Яхнеса; хор дружинників СУМ під керівництвом Марії Гаврилюк; театральний ансамбль під керівництвом Мирона Куляса сценкою „Тяжко жити на еміґрації" —програмою на актуальні теми з нашого життя, чим викликав щирий сміх, і виконавці були нагороджені рясними оплесками; тріо дружинників СУМА „Мальви", яке виконало три пісні в супроводі оркестри; інструментальний квінтет також під керівництвом С. Яхнеса; школа українських народних танців при осередку СУМА: старша група—„Україна", середня—„Водограй" (від 10-ти до 15-ти років), та наймолодша—„Веселка" (від 7-ми до 10-ти років) під мистецьким керівництвом хореографа Євгена Літвінова.

Ціла програма, що почалася в означеній годині з 10-хвилинною перервою, тривала три години. Оркестра за останні два роки удосконалилася. Тепер помітна тонкість у її виконанні і зіграність.

Всі танцювальні групи ідуть своїм впевненим кроком до вищого опанування українського невмирущого танку. Старша група, передаючи танець з чуттям, усмішками, легкістю у виконанні й грацією, наближається до професійности. Треба відмітити дуже скомбінований танок „Біля криниці". На окреме вирізнення заслуговує танець „Запорожець" до теми Тараса Бульби. Тут керівник, виконавці і технічна обслуга (костюми, декорації, світла і звуки) вклали величезну працю.

До цього танцю слід було б пояснити глядачам кожну сцену і що вона собою представляла, бо тут було представлено нашу історію, нашу боротьбу за незалежність. Тих пояснень дало б багато. Це був один з мінусів, недомагань. Виступ так зв. проф. Мармалиги (М.Куляс) був вдалим своїм змістом.

Всіх учасників програми цього концерту було біля 300. Ця молодь, що не бачила України, показала своїм батькам і цілій громаді, що вона, не зважаючи на часте вживання англійської мови, не зважаючи на її поведінку, що нас не раз дивує, має українське серце і вона пишається своїм українським походженням. Концерт закінчено подякою всім мистецьким керівникам і врученням їм китиць квітів за їхній труд, та закликом молоді до ще пильнішої праці для ще кращих успіхів у плеканні української культури, що її ворог в Україні так безпощадно нищить.

М.Яременко

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ДАВИД В. ЗОНКОВСЬКИЙ, член УНС Відд. 316 в Рочестері, Н. Й., помер 12 вересня 1980 р. на 44-му р. життя. Залишив у смутку дружину Карін, три дочки: Христину, Черил і Гейл, матір Гейзель, брата Ричарда й інших членів родини. Похорон відбувся 16 вересня 1980 р. на цвинтарі Голі Сепульхер в Рочестері, Н. Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

Різне

Повідомлення в справі „Альманаха УНС — 1981"

Як уже інформовано, адміністрація „Свободи" з початком цього тижня почала підготову до висилки нової великої „книги року", Альманаха УНСоюзу на 1981-ий рік. У супровідному листі до цієї посилки, між іншим сказано, що до неї долучається реєстраційна карточка, яку прохається виповнити та разом із тією мінімальною заплатою за альманах, яку встановлено на тільки вісім (8.00) долярів, не зважаючи на горендальні кошти друку такої книги, та — кого на це стати — додатково пожертвою на пресовий фонд, повернути у також залученому та оплаченому на пошті зворотньому конверті.

Але в останній хвилині вже на пошті виявилося, що альманах разом з конвертом та залучниками важить тільки 0,15 унцій більше, ніж предбачилося і плянувалося і через це поштова оплата за висилку кожного альманаха виносила б додаткових 75 центів, що сумарично коштувало б додаткових майже 12.000 долярів самої поштової оплати.

Щоб оминути цих додаткових коштів, до посилки долучується тільки листа, але не залучується реєстраційної карточки і зворотнього конверту. Вони будуть переслані всім читачам окремо. Коли ж хто бажав би вислати заплату за альманах і свою пожертву на пресовий фонд негайно, то може скористати із поданого внизу формуляра та виповнити його разом із заплатою та пожертвою переслати на адресу адміністрації „Свободи."

Дата: ...

ДО АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

Ім'я і прізвище ... Ч. Від. УНС ...

Adress:No. ... Street City State Zip Code

В залученні пересилаю $ ... (чеком або поштовим переказом).

$ 8:00 Альманах УНС 1981 р.

$ ... Пресовий Фонд:

$ ...

Адреса „Свободи": Svoboda Ukrainian Daily 30 Montgomery St., Jersey City, N. J. 07302.